

TANRIÇA GİZEMLERİ
Tanrıça Kızlarının Nefs Terbiyesi

TANRIÇA GİZEMLERİ
Tanrıça Kızlarının Nefs Terbiyesi

Ruth Rusca

Çeviren: Cengiz Erengil

AYNA YAYINEVİ: 41
İrfân Dizisi: 13
Sertifika Numarası: 14748

ISBN 978-975-8297-48-1
Birinci Basım: Ocak 2012, İstanbul

Kitâbm Özgün Adı:
Feminine Mysteries in the Bible
Tanrıça Gizemleri/Tanrıça Kızlarının Nefs Terbiyesi

İngilizceden Çeviren:
Cengiz Erengil

Copyright©Ruth Rusca 2008
Kitâp, ilk olarak *Bear&Company, Inc.* tarafından 2008 yılında basılmıştır.
Inner Traditions ile yapılan sözleşmeye uygun olarak yayınlanmış olan
bu kitâbın Türkçe yayın hakkı *Akçalı Telif Hakları Ajansı* aracılığı ile alınmıştır.

©Bu kitâbın Türkçe yayın hakları *Ayna Yayınevi'*ne aittir. Yayınevimizden yazılı izin alınmadan tamamen veya kısmen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Yayına Hazırlayan: Ahmet Y. Özbilen
Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Ayna Yayınevi
Kapak Tasarım: Murat Efe
Kapak ve İç Baskı: Güven Mücellit ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Deve Kaldırım Cd. Gelincik Sk. No: 6 Bağcılar-İstanbul
Tel.: 0212 445 00 04

AYNA YAYINEVİ
Cağaloğlu Yokuşu No.: 40 Kat: 2 34112 Cağaloğlu, İstanbul
Tel.: 0212 513 80 19
www.aynayayinevi.com
ahmet@aynayayinevi.com

*Bu kitâp,
torunlarım Una, Otis ve Emilia ile
göksel dostlarıma ithâf edilmiştir.*

İçindekiler

Christine Downing'in Önsözü	9
Önsöz	13
Giriş – Bu Kitâp Nasıl Ortaya Çıktı?	15

BİRİNCİ BÖLÜM

Dört Kadının Târihsel Dönemdeki Mitsel Boyutları

Bir – Atalar	33
İki – Hâkimler	39
Üç – Peygamberler ve Krallar	47
Dört – Tanrısal Dişillik ve Bütünlüğün Sağlanması	55

İKİNCİ BÖLÜM

Tamar, Rahab, Ruth ve Bathsheba'nın Hikâyeleri: Sembolik Bir Yorum

Beş – Tamar, Kutsal Fâhişe	61
Altı – Rahab – Fâhişe	77
Yedi – Ruth – Nefsin Kurtuluşu	95
Sekiz – Bathsheba, Tanrıça Kızı'nın Bitmeyen Hikâyesi	109

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Meryem'in Rahme Düşüşü: Rivâyete Dayalı Efsânenin Simgesel Yorumu

Dokuz – Meryem'in Ebeveynleri	125
Sonsöz – Mecdelli Meryem, Yeni Ahid'deki Nefs Terbiyecisi	

Kutsal Kitâp'taki Dişil Gizemler'e Ek ve Son	131
Notlar	139
Bibliografya	145
İndeks	151

Önsöz

Sevgili Arkadaşım Ruth Rusca'nın isteği ile, okuyacağınız bu hârika kitâba kısa bir önsöz yazacak olmaktan dolayı şeref duyuyorum.

Ruth'un, Matta İncîli'nde Îsâ'nın büyük büyük anneleri olarak yer alan İbrânî Kutsal Kitâbı'ndaki dört kadın üzerine bu araştırısı, onun acı, ferâgat ve yalnızlık dolu bir bedel ödediği, neredeyse yaşam amacının zirvesi olan bir eserdir. Ruth'un, İsviçre'nin İtalyanca konuşulan güney bölgesinde, Protestan bir çocuk olarak büyüdüğü dönemde, çevresi, Katolik Duâlar Kitâbı'nın zengin sembolleri ile doluydu. Kendisinde dinsel sembolleri, semboller olarak görmek eğilimi oluşmuştu. Orta yaş civârında geçirdiği histerektomi (ameliyât ile rahmin alınışı ç.n.) ameliyâtından sonra, enerjisini rûhsal yaratıcılığa yükseltmek için bir çağrı hissetti ve ânî ve gizemli bir şekilde Meryem'in lekesiz olarak anne rahmine düşüş miti tarafından çekildiğini hissetti. Göreceğiniz gibi, Ruth'un bu konudaki anlayışı yirmibeş yıl süresince derinleşmeği sürdürmüştür.

Ruth, Meryem'i anlamak için, Meryem'in büyükanneleri ile ilişkilerini anlamak ve onu sâdece bir anne olarak değil, *kız evlâdı* olarak da kavramak gerektiğini sezmişti. Ruth'un şüphe ettiği şey şu idi: Matta, Kurtarıcı'nın soy ağacını oluştururken, ağırlıklı bir şekilde erkeklerden oluşacak bir soy ağacının mesajın amacına hizmet etmeyeceğini bilinçli ya da bilinçdışı şekilde anlamıştı. Ve bu yüzden Kurtarıcı'nın soy ağacına Tamar'ın, Rahab'ın, Ruth'un ve Bathsheba'nın isimlerini katmıştı. Şüphesiz, Kutsal Kitâp'ta bu dört kadın *anne* olarak adlandırılıyorlardı—Perez'in annesi Tamar, Boaz'ın annesi Rahab, Obed'in annesi Ruth, Süleyman'ın annesi Bathsheba—ve Matta'nın soyağacı, Yusuf ile son bulur (Meryem ile değil)!

Fakat Ruth'un yorumu sınırları aşıp metnin ötesine geçiyor. Ona göre

bu kadınlar anne oldukları için değil, güçlü, sorumluluk alan ve cinsiyeti olan kadınlar oldukları için öyküde yer alıyorlardı. Ataerkil monoteizm tarafından reddedilen Tanrıça enerjisinin, dişil enerjinin tekrâr ortaya çıkışı, her biri İbrânî dünyâsının dışından çıkıp gelmiş olan—Tamar ve Rahab Kenânlı, Ruth Moavlı, Bathsheba Hititliydi—bu dört kadının yer aldığı hikâyelerde hârika bir şekilde sembolize edilmişti.

Bu kitâbın açığa çıkardığı gibi, Meryem’in sınır ötesi büyük anneleri yoluyla tekrâr incelenişi, kadınlar kadar erkeklerin de daha bütüncül (holistik) bilince doğru yönelişine yardım etmeği amaçlamaktadır. Ruth, baskın kültürün “eril” olan tarafından gerçekleştirilmiş farklılık bilincinin, bize neye mâl olduğunu çok iyi anlamakla berâber, bunun târihsel ve psikolojik önemini gözardı etmiyor. Aslında O, son derece karşıt, doğal olarak bir arada bulunuşları imkânsızmış gibi gösterilen, eril ve dişil, rûh ve madde, nefis ve cinsiyet kutuplarının ötesine geçişimize yardım etmek istiyor.

Bu hikâyeleri derinine irdelemekle, Ruth, onların kendi nefis (soul) yolculuğumuzla yakın alâkasını görünür hâle getirip bizdeki gerilimleri ortadan kaldırmağı istiyor. Bu dört kadındaki cinselliğin, nasıl her birini Kutsal Kitâp içindeki hikâyenin bir parçası hâline getirdiğine dikkat çekiyor. Hepsinin bilinci—Bathsheba dışında—bir şekilde inisiyatif almak ve sorumluluğu üstlenmek için gücün kullanılmasını içeriyordu. Bathsheba, onlardan farklı olarak Kral Dâvut ile ilişkisinde pasiftir, onun tarafından alıkonmağa îtiraz etmez ve iğfâl edilmiş cinsel güzelliği için bir sorumluluk altına girmez. Yine de daha sonra Bathsheba’nın oğluna Süleyman adının verilisinde, onu vâris seçtirirken—gücünü kullanarak değil, dişil kandırış yetisi ile yapmış bile olsa—Kral Dâvut’u etkilemiştir. Ruth, Bathsheba’yı bizim için bir örnek olarak görmese de, Bathsheba’da—özellikle zayıflığında—onun tamâmlamadan bıraktığı örneği tamâmlamak için bize yapılan bir çağrıyla görüşüyor.

Belki de fazla şaşırtmayacak bir şekilde, yazar ile aynı adı taşıyan “görünmez bir dost”, “verimli bir ilişki kurmak için kendini sınırlamadan yaşayan ve kendi içinde her zamân dürüst kalan” Kutsal Kitâp’taki Ruth’un incelenişi en çok şeyin keşfedildiği çalışmâ olmuş. Ruth Rusca, Ruth’un temelde bir kız evlât, Naomi’nin kızı olarak kaldığını, sonrasında bir oğula gebe kaldığı hâlde, doğurduktan hemen sonra oğlunu Naomi’ye vermekle, öyle olmağa devâm ettiğini görüşüyor. Ana konu olan Meryem’e

döndüğünde, Lekesiz Varoluş hikâyesinin Meryem'i öncelikle ana değil, kız evlât olarak sunduğunu gördüğünden dolayı, bu, merkez konu olarak kalmıştır.

Ruth Rusca'nın bu güçlü ve öncü çalışmâsında, bizi Ana Tanrıça'ya ya da temsil ettiği yeni ayrılaşmamış bilincine döndürmek, düşüncelerimizi değiştirmek için bir çaba sarfetmeyişi en önemli noktadır. Sâdece, Hıristiyan mitolojisinde Baba Tanrı bir insân oğulda enkarne olduğu gibi, Arkaik Ana Tanrıça da bir insân kızında enkarne olur. Böylece Meryem, Îsâ'nın gelecekteki annesi ya da bâkire olduğu için değil, tam bir insân, gerçekten somut, tam anlamıyla dişil, Tanrıça'nın bireyleşmiş kızıdır. Bu çalışmânın ilk versiyonunda Meryem'e hâmile kalışın, kadınsal yolculuğun amacı olarak sunulduğu sanılabilir; Meryem, sınır tanımayan büyükannelerinden akan "dört enerji akımının" damıtılmış hâlidir. Nefs yolculuğumuzun hedefi, bu güçlü Meryem'e içimizde, nefslerimizde hâmile kalmaktır.

Fakat tüm bunlardan sonra henüz çalışmâ tamâmlanmamıştı. Ruth, çalışması bitirdiğini düşündükten yedi yıl sonra kendisini Mecdelli (Magdalene) hakkında bir bölüm ilâve ederken buldu. İki Meryem'in birlikteyken, kendilerinde olandan daha fazla şekilde, gerçekten tam anlamıyla dişî insân modelini temsil ettiğini görecekti. Nâsıralı Meryem'i kendi analık ve bâkirelik kavramları içinde arayış geleneği çok iyi oluşturulmuştur. Mecdelli Meryem'de rûhsal ve cinsel bütünlük, yaşam ve doğurganlık görülmeğe daha hazırdır.

Sonuç olarak, bu gecikmeden hoşnutum ve daha çok da bu hârîka kitâbın okuyucuları için sonunda hazır oluşundan dolayı hoşnutluk duyuyorum.

Christine Downing

Christine Downing Ph. Dr. Hâlen Santa Barbara Pacific Graduate Institute'de Mytological Studies bölümünde profesördür. Dînî araştırmalarda çalışanların kurduğu ilk profesyonel birlik olan American Academy of Religion'un ilk kadın başkanıdır.

San Deigo State University Department of Religious Studies bölümünde yaklaşık yirmi yıldır öğretim vermekte ve yine yirmi yıldır California School of Professional Psychology San Diego Kampüsü'nde Core Faculty üyeliği bulunmaktadır. 1963'ten 1974'e kadar Rutgers University Douglass College Religious Department'da fakülte üyesi olarak hizmet etmiştir. Aynı zamânda Zürih Jung Institute'da öğretim vermekte ve gerek ABD'de, gerekse ABD dışında, ve hem Amerikan hem de Avrupa üniversitelerinde sık sık Jungcu gruplara dersler vermektedir. *The Goddess: Mythological Image of the Feminine*, *Psyche's Sisters: Reimagining The Meaning of Sisterhood*, *Women's Mysteries: Towards a Poetic Gender* ve *The Long Journey Home: Reinvisioning the Myth of Demeter and Persephone for Our Time* adlı eserlerin yazarıdır.

Teşekkür

54 yıllık hayât arkadaşım Gianni'ye, araştırarak geçirdiğim yıllar boyunca büyük sevgi ve cömertlikle bana destek olduğu için ve çocuklarım Bettina, Nicola ve Andrea'ya her zamân kolay bir anne olmadığım hâlde beni destekleyip kabûl ettikleri için en derin teşekkürlerimi sunuyorum. Christine Downing'e, ana dilim olmadığı hâlde bu kitâbı İngilizce yazabileyim diye verdiği cesâret ve kitâbı yayıncıya götürürken ihtiyâç duyduğum desteği esirgemediği için müteşekkirim. Yorulmayan sabrı, bağışlayıcılığı ve kusurlu İngilizcemi düzeltirkenki sevgisi için Cielle Tewksbury'e şükranlarımı sunuyorum. Yanılsamâ bulutları üzerinde uçarken dâima beni yere indirmeği başaran Mirella Giuliano'ya teşekkür ederim; yazarken sağlam olmayan adımlarımı o güçlendirdi. Berâber yaptığımız bu işe dâima inanmış olan yol arkadaşlarıma teşekkür ederim. Tai'ji dansında ne kadar çok neşe olduğunu bana öğreten Chungliang Al Huang'a teşekkür etmek istiyorum. Dâima gülerек ve neşe ile sonuçlanan derin sohbetlerimiz için Antonio Tironi'ye teşekkür ederim. Hayâtımdaki en gizemli karşılaşa olan ve Pachamama'nın canlı mevcûdiyetini güçlü bir şekilde tecrübe edişim'e yardım eden ve bu kitâbın basılacağını önceden söyleyen Juan Nunez del Prado'ya yürekten teşekkür ederim. İşimde özenli bir destek ve duyarlı yayıncılık yapan Inner Traditions, Bear and Company'ye müteşekkirim. Son olarak yayıncı ve benim aramda son derece yetkin bir iletişim sağlayan Barbara Bruppacher'a teşekkür ederim.

GİRİŞ

Bu Kitâp Nasıl Yazıldı?

Almanca konuşan Protestan bir âilede doğmuş oluşuma rağmen, İtalyanca konuşulan küçük bir köyde Katoliklerin arasında büyüdüm; memleketim, kutsal ve kutsal olmayanın yanyana bulunduğu bir yer idi. Paskalya, tüm köyün görev aldığı bayramlar olarak kutlanırdı. Kadınlar ve genç kızlar, Paskalya Âyini sabahında giymek için aylar öncesinden yeni giysiler hazırlar ya da eskileri elden geçirirlerdi. Özel günde açık hava duâsında okumak için, tüm ay boyunca her akşam Latince Ave Maria'yı elli kez tekrârlamağa çağırılırdım. Hâlâ toprağın kokusunu ve ilkbaharı, yeni yaşamı ve yeniden doğuşu müjdeleyen yüzlerce kırlangıcın sesini hatırlayabiliyorum.

O zamânlar tam farkında olmasam da, Katolikliğin sembolleri ile çevrelenmiş ve büyülenmişken bir yandan da Protestan inancının özgürlüğüne sâhiptim. Dinsel eğitimim Katolik kilisesinin yetkili birimleri tarafından verilen dinsel îmân ilkeleriyle koşullu değildi, kısıtlanmamıştı, özgürdü. Fakat bu herkese göre doğru değildi. En sevgili çocukluk arkadaşımın, Katolik Kilisesi'nde vaftiz edilmediğim için cehennemde yanarak cezâlandırılacağımdan dolayı ne kadar kızgın ve üzgün olduğunu hatırlıyorum. O dönemlerde kızlara yasaklanmış bir davranış olan nehirde yıkanmak için bir Pazar vaazını kırıp benimle gelmişti.

Birlik ve süreklilik duygusunun değerli armağanını veren doğa ve mevsimlerin döngüsel hareketine yakın bir çocukluk geçirdim. Aynı zamânda, "ara bir dünyâ"da yaşayan bir yabancı gibi hissediyordum. Bu dünyâyı, krallar, kraliçeler, prensler, prensesler ve benim gibi başka bir dünyâyâ âit Alman ya da İtalyan, Katolik ya da Protestan ve kendini yalnız ve öksüz hisseden çocuklarla doldurmuştum. Bu "ara dünyâ"

düşüncesi bana bir güven ve kendimi evde hissediş duygusu verdi. Masumiyetim içinde, bunun nefsin alanı (realm of the soul), zıtlıkların bitiği yer olduğunu bilmiyordum. Daha sonra, zıtlıkları ve çatışmaları bilinçli bir şekilde bütünleştirdiğimiz zamân, anlayış, birlik ve bütünlük yeni derin duygusunu yarattığımızı öğrendim.

Katolik Kilisesi'nin her yıl 8 Aralık'ta kutladığı Lekesiz Varoluş olgusu hayâtıma girdiğinde en uzun süren mücâdeleyi yaşadım. Bu kutlayış, Îsâ'nın annesi Meryem'in, Adem'den başlayıp tüm insânlığa yayılan ve cinsel eylem ile bulaşan aslî günâh lekesinden muâf olarak doğduğu Katolik resmî görüşünü temel alır.(1) Aynı zamânda, Meryem, Anna ve Joachim'in, insân olan ebeveynlerinin birleşimi yoluyla rahme düşmüş ve doğmuştur. Yüzyıllar süren çalışmâ ve araştırmadan sonra bu inanış, XI. Pious tarafından 1854 yılında değiştirilemez dogma olarak resmen açıklanmıştır. Bâkire olarak hâmile kalmak ve Îsâ'yı doğurmak zâten yeterince karmâşıkken, bu dogmada Kilise, Meryem'i rahme düştüğü ândan itibâren, *aslî günâhtan muâf* olarak tanımlamaktadır.

Bir Fransisken keşişi ile sohbetimizden sonra, Lekesiz Varoluş ve onun bugün için mesajı hakkındaki sorularım yüreğimde gömülü kaldı. Bu dogmayı, Hıristiyanlıkta tanrısal dışının baskılanışına bir örnek olarak görmeğe başladım. Kırk yaşında, bir kocası ve üç çocuğu olan bir kadındım ve içsel bir çağrıyla, anlamak için sormağa başladım. Bu, benim yaşam amacım hâline geldi; acı, ferâgat ve tekbaşinalığın dokuduğu bir amaç... Bu kitâp, anlayışımı genişleten ve derinleştiren, hem özel hem de grup olarak kadınlarla yürütülmüş araştırmanın uzun yıllar sonra elde edilen sonucundan damıtılmıştır.

Benim içim Lekesiz Varoluş dogması, fiziksel bir gerçeklik değil, nefis deneyiminin özünün sembolüdür. Alçakgönüllülük ve saygı ile yaklaşılacak gereken yaşamın gizli sırrı, daha büyük bir hakîkatin ifâdesidir. C. G. Jung, *dogma* sözcüğünün olumsuz alt anlamı hakkında konuşmuştur, çünkü bu sözcük, modern rûha yabancı olan bir deyiştir. Bu sözcük, artık müsamahasızlık ve önyargıyı gösterir ve çoğu Batılı insân için, henüz bilinmeyen, fakat işlevsel bir olgunun sembolü demek olan, başlangıçtaki anlamını yitirmiştir.

Lekesiz Varoluş dogması, Meryem'i son derece arınmış, Îsâ'nın bâkire

annesi olarak görürken, Meryem'in insân oluşunu gözden kaçırarlara Christolojik bir yanıt veren derin dişil bir gizemi içinde barındırır. Bununla birlikte, dişil bir bakış açısıyla, bu dogma, insân ebeveynlerden mucizevî koşullar altında gebe kalınıp doğurulan bir *kız* evlâdın doğuşu hakkındadır. Bu olay, *Vangeli apocrifi Nativita e infanzia*'nın "Nativita di Maria" rivâyetinde, Kutsal Kitâp ve Kilise'nin uzaklaştırdığı şeyleri telâfi etmek için tasvîr edilmiştir. Bu rivâyet ile çalışmanın sonunda ilgileniyorum, çünkü Meryem'in rahme düşüşünün dişil nefsin (feminine soul) son yolculuğu olduğunu ve aynı zamânda yeni bir başlangıcı gösterdiğini keşfettim.

Keşfetmekten vazgeçmeyeceğiz
Ve tüm keşiflerimizin sonunda
Başladığımız yere vardığımızda,
İlk defâ geldiğin bu yeri tanı.(2)

Kaderimizin tasarımsal programını bilinçsizce takîp ettiğimiz çocukluğumuzda, kişisel mitlerimiz, geleceğimizin ağlarını örmeğe başlar. Bu yaşlar, hayâta daha geniş bir perspektiften baktığımız ayrıcalıklı yaşlardır. Bu, kaçınılmaz olandan uzaklaşmağı, daha büyük bir gücün engellenemezliğinden kaçmağı denerken değiştirdiğimiz yollar kadar, amacı ve anlamı tanıyışımızı da sağlar. Kaçmağı çalıştığımız bu büyük güç, bizi, kendi eski kimliğimizden "sıyrılacağımız" bir kapıya götürür. Yaşamın yenileniş gizeminin en eski sembolü yılanın deri değiştirişidir. Bu yaşam süresindeki fiziksel bedenimiz de bir yılan benzer.

Semboller ve mitleri kişisel keşfimde, Lekesiz Varoluş ve Eski Ahid arasında aynı zamânda kutsal dişinin baskılanışını da resmeden yakın bir bağ buldum. Joseph Campbell, Tanrıça'nın bu reddini târihsel terimler ile tartışır. Açıklamı, Kenân ülkesinin İbrânîler tarafından işgali ve Kenân halkını egemenlikleri altına alışları temeline dayanır. Kenânlıların İlk Tanrısal kişilikleri, Tanrıça idî ve onun hayvân sembolü ise yıldı. Hem Tanrıça hem de onun simgesi İbrânîler tarafından reddedildi.

Ataerkil dünyâda, Tanrısalın dışı formu insân yaşamında enkarne olmaz. Reddedilen Tanrıça, ancak günâh yoluyla tekrâr ortaya çıkabilir. Ahlâkî açıdan, günâh "transgression" "yasayı ihlâl etmek, düzeni yıkmak", Latince basit bir şekilde "ötesine geçmek" anlamına gelen *transgredi*'den